

27/4 2020

Český jazyk 6. třída

1

Milí žáci,

opět vás na dálku zdravím a posílám vám zase další úkoly. Řekneme si něco o souvěti. Vzniká spojením 2 nebo více vět jednoduchých do jednoho celku. Kolik přísudků o souvěti najdete, kolik má vět. Nezapomeníte, že sloveso v přísudku musí být ve tvaru určitém (to znamená, že u něho můžeme určit osobu, číslo a čas). Zopakujte si poučku k učebnici na straně 80 nahore.

Nyní si něco řekneme dále o souvěti, o větě hlavní a vedlejší. Kždé souvěti, at má kolik chce vět, musí mít vždy alespoň jednu větu hlavní (souvěti může mít i více vět hlavních) a mimo hlavní věty může mít i věty vedlejší.

Některé souvěti se může skládat i jen ze vět hlavních, nemusí mít větu vedlejší.

Ted si vysvětlíme, která věta je hlavní a která je vedlejší. Jak je rozlišíme?

Hlavní věta je taková, na kterou se v tom daném souvěti nelze jinou větou opřít. Kdežto na vedlejší větu se lze opřít. Jak se na věty ptáme? No úplně stejně, tedy stejnými otázkami jako na jednotlivé větné členy ve větě jednoduché.

Ale pozor! Nyní pracujeme s větami o souvěti a důležitá je, že se musíme na věty o souvěti ptát celými větami. Jednou celou větou se ptáme a přidáme si otázku a zase celou větou odpovídáme.

Uvedu vám příklad z básně Šnek u učebnice na str. 81 (2)

Šnek proti větyniček je souvětí, které se skládá ze dvou, protože má 2 přísudky, tedy:

1. věta: Šnek se ^{Př} kroutil v ranní rose, až ho ^{Př} ručky kebou.

V tomto souvětí se 1. větou mohu kepat na větu druhou. Šnek se kroutil v ranní rose jak? Jak se šnek kroutil v ranní rose? Odpovím celou druhou větou - až ho ručky kebou. Tedy na kterou větu se lze kepat, to je věta vedlejší. V tomto souvětí se na první větu nejde kepat, ta ústavní věta hlavní.

Pokud mám neuvěřitelně rozlišit věty hlavní a vedlejší, mohu je snáze poznat podtržením. Hlavní větu podtrhnu rovnou čarou, vedlejší větu obloučkem.

Tedy:

1H

2V

Šnek se kroutil v ranní rose, až ho ručky kebou.

2. věta: Aby ho ^{Př} měl blízko domů, ^{Př} nosi si dům s sebou.

Zeptám se: Proč si nosi dům s sebou?

Odpovím zase celou větou: Aby ho měl blízko domů.

Na tuto větu jsem se mohla kepat, tak je to věta vedlejší. Na druhou větu v tomto souvětí se nejde kepat, tak je to věta hlavní.

Tedy:

1V

2H

Aby ho měl blízko domů, nosi si dům s sebou.

Nesmíme zapomínat, že když se ptáme na větu vedlejší, že si můžeme přidat je otázku k větě.

Když odpovídáme, k té větě si už nic nepřidáváme, každé jiné slovo. ! Projděte si poučku na str. 81 dole a str. 82!

Podíváme se na cv. 2 na str. 82

1. soutěž: Př 1H 2H Př
Jindřich odešel domů, my jsme však fotbal hráli dál.

Tady v tom soutěži ať se pokouším ptát se 1. větou na 2., nejde to, ani naopak větou 2. se nelze ptát na větu 1.

V tomto soutěži jsou tedy obě dvě věty hlavní

2. soutěž: Př 1H 2V
Před námi se objevila podivuhodná starba, která vypadala jako střelový ~~střel~~ krad.

Ptám se: Před námi se objevila ^H podivuhodná starba jaká?

Odpovím: Která ^V vypadala jako střelový krad.

3. soutěž: Př 1H Př 2H
Šel jsem se projít a počkal jsem spouštěka se přem.

V tomto soutěži se na věty navzájem nejde ptát, jsou tedy obě dvě hlavní

4. soutěž: Př 1H 2V
Na kadeř mám ~~mám~~ svůj kadeř, o který se starám

Ptám se: Na kadeř mám svůj kadeř jaký?

Odpovím: O který se starám

Na 2. větu se jde ptát, je to věta vedlejší!

Na 1. větu se nejde ptát, je to věta hlavní!

4. souvětí:

Nemocný psík okřas smutně ^{1H} otevřel ^{Př} oči, ^{Př} před ^{2H} čemich a ^{3H} ^{Př} tiše nahmáčel. (toto souvětí se skládá ze 3 vět)

V tomto souvětí se každou celou větou může keřpat & na další větu tak, aby na to zase celou větou byla logická odporůd. Proto jsou všechny 3 věty hlavní

5. souvětí:

Přistoř je pampeliřka ^{1V} krásná, ^{Př} kařadkaři ji ^{2H} nemají ^{Př} rádi. (V 1. větě tohoto souvětí je přísudek jmenný se sponou, je krásná)

Plám se: I přs co ji (pampeliřku) kařadkaři nemají rádi?

Odporim: Přistoř je pampeliřka krásná.

Tedy proti řeta je redlejši, protoř se na ni můřeme keřpat. Druhá řeta je hlavní - může se na ni keřpat.

6. souvětí

Věřerka, ^{1H} která ^{Př} poskakovala ^{2V} a ^{1H} větre na věter, rychle kmikela v koruně stromu. (V tomto souvětí je hlavní řeta rozřekněná věta redlejši. Věřerka rychle kmikela v koruně stromu je řeta hlavní a redlejši řeta: která ^{1H} poskakovala ^{2V} a ^{Př} větre na věter je věta redlejši.

Plám se: Jaká věřerka rychle kmikela v koruně stromu?

Odporim: Která poskakovala a větre na věter

Plámě přpominám, ře při učorání vět hlavních a redlejších v souvětí, nesmim napominat na to, ře celou větou se plám a celou větou odporidám. Smim si přidat jen otářku.

4. soutěž:

Lenka s malou Evíčkou ^{1H} přišly ^{Př} popírat babičce k narozeninám a přinesly jí krásná ^{2H} kytičky.

V tomto soutěži se nejde reptat jednou větou na druhou a naopak, proto jsou obě věty hlavní!

8. soutěž:

Když jsme se k ^{1V} vyletu v pořádku ^{Př} vrátili, maminka ^{2H} byla ráda, že nás ^{3V} ^{Př} vidí! (Toto soutěži se skládá ze 3 vět)

Plán se: Kdy byla maminka ráda? Odpověď: Když jsme se k vyletu v pořádku vrátili (tato věta je vedlejší).

Věta Maminka byla ráda proč? Odpověď: Že nás vidí! (vedlejší)

V soutěži je první věta vedlejší, druhá je hlavní a třetí je zase vedlejší!

9. soutěž:

Slunce ^{1H} ^{Př} svítilo, ale ^{Př} brzy ^{2H} zamřelo ka mraky

Žde se opět nejde reptat první větou na druhou a naopak. Proto jsou obě věty hlavní!

Kase si projděte poučku Grafické značkování soutěží na str. 82 dole a str. 83.

Udělejte si do sešitu cv. 2 ke str. 83. Věty opište a hlavní větu podtrhnete rovnou čarou, vedlejší větu obloučkou.

Grafické značkování dělat nemusíte všichni, můžete se kdo chce o to pokusit.

Až se sejdem ve škole, budeme toto všechno procvičovat a opakovat.

Těší se na vás Jk.

PS: Doufám, že si procvičujete učivo i na internetu.